

SENAT RP

ZAPIS STENOGRAFICZNY

Posiedzenie
Komisji Ustawodawczej (402.)
w dniu 21 lipca 2015 r.

VIII kadencja

Porządek obrad:

1. Rozpatrzenie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw (druk senacki nr 982, druki sejmowe nr 3516 i 3620).

(Początek posiedzenia o godzinie 13 minut 04)

(Posiedzeniu przewodniczy przewodniczący Piotr Zientarski)

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Dzień dobry państwu.

Otwieram posiedzenie Komisji Ustawodawczej.

Przedmiotem naszego posiedzenia jest rozpatrzenie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, ustawy – Prawo o notariacie oraz niektórych innych ustaw; druk senacki nr 982.

Serdecznie witam przybyłych na nasze posiedzenie gości. Proszę państwa, są z nami pan minister Wojciech Hajduk, podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości, i pani poseł sprawozdawca Brygida Kolenda-Łabuś, którą serdecznie witamy. Stowarzyszenie Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej reprezentują pani prezes Anna Dańko-Roesler – serdecznie witam panią prezes – oraz przewodniczący Zespołu do spraw Legislacji, pan Dominik Piotrowski. Są z nami również przedstawiciele Ministerstwa Sprawiedliwości, pan Andrzej Ryng i pani Agata Srokowska. Krajową Radę Sądownictwa reprezentują sędzia Sądu Najwyższego, pan Dariusz Zawistowski, oraz sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie, pan Jan Kremer. Serdecznie także witam pana sędziego Macieja Strączyńskiego, przewodniczącego Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”.

Rozpoczynamy nasze posiedzenie.

Bardzo proszę, czy pan minister, czy pani poseł chciałby przedstawić nam krótko istotę przedłożenia?

Bardzo proszę.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości Wojciech Hajduk:

Szanowny Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

Celem przedłożenia jest efektywne wykonanie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego. Celem jest, jak wskazałem wcześniej, efektywne wykonanie rozporządzenia, a także uzupełnienie przepisów kodeksu postępowania cywilnego i prawa o notariacie o potrzebne w tym zakresie regulacje określające organy właściwe do wydania takiego poświadczenia, określenie postępowania, w jakim to ma się toczyć, opłaty, która będzie właściwa do wszczęcia takiego postępowania, wyłączenie

w tym zakresie uprawnień konsułów oraz określenie dokumentów przekazywanych starostom. W dużym skrócie to wszystko. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Dziękuję bardzo.

Czy pani poseł chciałaby się wypowiedzieć?

(Poseł Brygida Kolenda-Łabuś: Tak.)

Proszę bardzo.

Poseł Brygida Kolenda-Łabuś:

Pan minister jak zwykle bardzo rzeczowo przedstawił ustawę. Ja tylko dodam parę zdań.

Otóż rozporządzenie nr 650/2012 Parlamentu i Rady wchodzi w życie bez konieczności implementacji go w naszym systemie prawnym. Wymaga jednak w zakresie organizacji, ustalenia procedury, tych spraw, o których pan minister mówił, a mianowicie ustalenia wysokości opłaty notarialnej, wprowadzenia uzupełnień w naszym systemie. A najistotniejsze z tego wszystkiego – i stąd pozwoliłam sobie zabrać państwu czas – jest to, że rozporządzenie Parlamentu nr 650/2012, dotyczące wydawania europejskiego poświadczenia spadkowego, wchodzi w życie w naszym systemie prawnym 17 sierpnia. I robiliśmy wszystko – tok prac w Sejmie był bardzo, że tak powiem, dyscyplinujący – żeby zdążyć wprowadzić te wszystkie uregulowania, które są uregulowaniami uzupełniającymi dla tego rozporządzenia, tak, żeby one mogły również wejść w życie w dniu 17 sierpnia. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Dziękuję bardzo.

Wszyscy państwo otrzymaliście odpis poprawki, którą zgłaszam, łącznie z uzasadnieniem.

Czy pani prezes stowarzyszenia notariuszy chciałaby się wypowiedzieć co do zasad przedłożenia?

Prezes Zarządu Głównego Stowarzyszenia Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej Anna Dańko-Roesler:

Myślę, że nie mamy uwag do tej poprawki. Ona wynika ze zmiany ustawy o samorządzie terytorialnym i jest jak najbardziej wskazana. Dziękuję.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Dziękuję bardzo.
Co ministerstwo sądzi o poprawce?

**Podsekretarz Stanu
w Ministerstwie Sprawiedliwości
Wojciech Hajduk:**

Nie sprzeciwiamy się tej poprawce.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Dziękuję bardzo.
Czy ktoś z państwa, zaproszonych gości chciałby zabrać głos? Nie widzę chętnych.
W takim razie poproszę Biuro Legislacyjne.

**Główny Legislator w Biurze Legislacyjnym
w Kancelarii Senatu Renata Bronowska:**

Dziękuję bardzo.
Panie Przewodniczący! Szanowni Państwo!
Poprawka, o której przed chwilą powiedział pan przewodniczący, wynika z uwagi Biura Legislacyjnego i, jeżeli można, to właśnie od tej kwestii bym zaczęła. Chodzi mianowicie o to, że w art. 4 tej nowelizacji, tej ustawy, którą państwo dzisiaj omawiacie, zmieniana jest ustawa o podatku od spadków i darowizn w zakresie art. 4a ust. 1 pkt 1. Ten sam przepis zmieniany jest również ustawą o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw, przy czym ustawa, o której przed chwilą wspominałam, wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 r., a ta nowelizacja, którą państwo dzisiaj omawiacie, ma termin wejścia w życie 17 sierpnia tego roku, więc wejście w życie ustawy o samorządzie gminnym spowoduje uchylenie zmian, które wprowadzane są tą ustawą. Aby tej sytuacji uniknąć... Właśnie ta propozycja poprawki, którą państwo przed sobą macie, jest próbą rozwiązania tego problemu.

Jeżeli chodzi o pozostałe uwagi Biura Legislacyjnego, to nie wiem, czy państwu je przedstawiać, bo one nie zyskały akceptacji Ministerstwa Sprawiedliwości, ale jeżeli państwo sobie życzy, to również je przedstawię.

Uwaga pierwsza dotyczy art. 664 kodeksu postępowania cywilnego, który to przepis stwarza podstawę prawną do odbierania przez notariusza oświadczenia o odmowie przyjęcia funkcji przez osobę, która została powołana na wykonawcę testamentu. Przepis nie przesądza, w jakiej formie osoba powołana na wykonawcę testamentu składa to oświadczenie przed notariuszem. Sugerujemy też ewentualnie potrzebę dokonania odpowiedniego uzupełnienia kodeksu postępowania cywilnego o obowiązek notariusza zawiadomienia sądu spadku o odebraniu takiego oświadczenia.

Chcieliśmy też zwrócić uwagę na art. 676 kodeksu postępowania cywilnego. Otóż w przepisie tym uchylono normę, która wskazywała Skarb Państwa jako spadkobiercę ustawowego. Tutaj sugerowaliśmy ewentualnie przywrócenie tego przepisu, tej części przepisu i ewentualnie jej rozszerzenie o wskazanie gminy jako spadkobiercy ustawowego, gdyż ten przepis proceduralny wiąże się z art. 935

kodeksu cywilnego, który stanowi, że w przypadku braku małżonka spadkodawcy, jego krewnych i dzieci małżonka spadkodawcy, powołanych do dziedziczenia z ustawy, spadek przypada gminie ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy jako spadkobiercy ustawowemu, a jeżeli ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy na terytorium kraju nie da się ustalić albo ostatnie miejsce zamieszkania znajdowało się za granicą, spadek przypada Skarbowi Państwa jako spadkobiercy ustawowemu. W celu usunięcia ewentualnych wątpliwości interpretacyjnych sugerowaliśmy wprowadzenie takiej normy do art. 676 kodeksu postępowania cywilnego.

Kolejna uwaga dotyczy również tego przepisu, a ma charakter ściśle terminologiczny. Otóż co do zasady kodeks postępowania cywilnego posługuje się pojęciem postanowienia o stwierdzeniu spadku. W tym przepisie, w art. 676 mowa jest o postanowieniu stwierdzającym nabycie spadku. Proponujemy ewentualnie zastosowanie tutaj prawidłowej terminologii.

Kolejna uwaga dotyczy ustawy – Prawo o notariacie. Otóż sugerujemy potrzebę ujednoczenia zdarzeń, które powodują bieg terminów do złożenia zażalenia na odmowę dokonania przez notariusza czynności notarialnej oraz żądania sporządzenia uzasadnienia. Naszym zdaniem terminy te powinny biec w obu przypadkach albo od dnia dowiedzenia się o odmowie dokonania czynności notarialnej, albo od dnia odmowy.

I właściwie to byłyby wszystkie uwagi. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Dziękuję bardzo.

Tak czy inaczej nie przyjmujemy ustawy bez poprawek, w związku z czym wydaje się, że należałoby głęboko rozważyć te propozycje – niektóre propozycje mają charakter czysto legislacyjny – tak że bardzo proszę przekonać nas, senatorów, że one nie są zasadne.

Proszę bardzo.

**Zastępca Dyrektora
Departamentu Legislacyjnego
w Ministerstwie Sprawiedliwości
Andrzej Ryng:**

Panie Przewodniczący! Wysoka Komisjo!

My podtrzymujemy stanowisko rządu i ministerstwa, że te poprawki nie są niezbędne, a wręcz niektóre z nich miałyby negatywne skutki.

Jeżeli chodzi o pierwszą propozycję, dotyczącą art. 664 k.p.c. i kwestii określenia w przepisach prawa o notariacie formy, w której dokonuje się ta odmowa, to stoimy na stanowisku, że nie ma takiej potrzeby, ponieważ w takim przypadku znajdzie wprost zastosowanie art. 104 §3 i §4 ustawy – Prawo o notariacie, który przewiduje, że w takiej sytuacji notariusz sporządza protokół, w którym stwierdza przebieg pewnych czynności i zdarzeń wywołujących skutki prawne. Nie przewidujemy żadnej innej formy rejestrowania takich oświadczeń, nie było to nigdy rozważane. Zresztą tutaj nie ma żadnej konkretnej propozycji, jaka to miałaby być szczególna forma. A jest utarta w rozdziale 6...

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Tu akurat propozycji poprawki nie ma. To jest ewentualnie uwaga.

(Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjnego w Ministerstwie Sprawiedliwości Andrzej Ryng: Ale się podnosi...)

Ale to pan wyjaśnił.

(Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjnego w Ministerstwie Sprawiedliwości Andrzej Ryng: Jasne.)

A teraz kwestia konkretnych propozycji poprawek.

Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjnego w Ministerstwie Sprawiedliwości Andrzej Ryng:

Art. 676 de facto dotyczą dwie propozycje poprawek.

W pierwszej, czysto legislacyjnej, chodzi o zastąpienie słów „postanowienie stwierdzające nabycie spadku” słowami „postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku”. My się zgadzamy z tym, że kodeks częściej się posługuje tym wyrażeniem, na które zwraca uwagę pani mecenas, ale w tej samej opinii przyznaje ona, że w art. 679 w dalszym ciągu pozostaje wyrażenie „postanowienie stwierdzające nabycie spadku” i go nie zmieniamy, bo nie jest naszą ambicją w ramach tego projektu ujednolicanie terminologii w ogóle w kodeksie postępowania cywilnego, tylko zmienianie jedynie tego, czego zmiana jest konieczna. To zresztą uzasadniało ten pilny tryb procedowania nad ustawą.

Jeżeli chodzi o poprawkę wskazującą potrzebę dodania po słowach „zostały ustalone” słów wskazujących gminę albo Skarb Państwa jako spadkobierców ustawowych, to również uważamy, że ta poprawka nie jest potrzebna, a nawet prowadziłaby do nieporozumienia. Proszę zwrócić uwagę na to, że dzisiaj przepis skonstruowany jest w ten sposób...

(Przewodniczący Piotr Zientarski: To jest poprawka numer?)

Poprawka druga na stronie 4 na samym dole.

Obecnie art. 676 k.p.c. brzmi tak: „jeżeli w ciągu sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia o wezwaniu spadkobierców nikt nie zgłosił nabycia spadku albo, zgłosivszy je, nie udowodnił go na rozprawie, sąd wyda postanowienie stwierdzające nabycie spadku przez spadkobierców, których prawa zostały wykazane, a w ich braku – przez Skarb Państwa lub spadkobiercę ustawowego”. W ustawie zastępujemy całą tę końcówkę rozpoczynającą się od słów „których prawa” słowami „których prawa zostały ustalone”. W tym terminie mieszczą się wszyscy spadkobiercy ustawowi, łącznie z gminą oraz Skarbem Państwa, bo ich prawa do spadku też ustala sąd spadku. Art. 670 k.p.c. mówi wyraźnie: sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą. A więc w tej nowej formule mieści się zarówno ten, kto należy do tej pierwszej grupy spadkowej, członków rodziny itd., itd., jak i gmina oraz Skarb Państwa. Mało tego, gdybyśmy powiedzieli, tak jak proponuje się w opinii Biura Legislacyjnego, „których prawa zostały ustalone, a w ich braku – przez gminę albo Skarb Państwa”, to moglibyśmy zapytać: okej, ustalone zostały tylko prawa określonych osób, a w przypadku Skarbu Państwa i gminy

ich prawa nie zostały ustalone? Przecież to są też podmioty, których prawa zostały ustalone. W związku z tym uważamy, że ta formuła jest na tyle pojemna, a jednocześnie nie zawiera tego pewnego błędu logicznego, że należy przy niej pozostać.

Jeżeli chodzi o poprawkę trzecią, to w zasadzie już o niej powiedziałem. To jest kwestia czysto terminologiczna i ponieważ to samo wyrażenie pozostaje w innym artykule, to nie będziemy tego ruszać.

Jeżeli chodzi o ustawę – Prawo o notariacie i art. 82 i 83, to zastanawialiśmy się nad tym bardzo poważnie i upieramy się, że to jest prawidłowe określenie sposobu liczenia terminów w dwóch sytuacjach. Art. 82 określa początek biegu terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia. Tutaj mamy termin liczony od dnia odmowy dokonania czynności. Notariusz, który odmawia dokonania czynności, dokonuje tego w formie protokołu. Jednocześnie z tego przepisu wynika, że ma on od razu pouczyć osobę, której odmawia dokonania czynności, o prawie i terminie zaskarżenia. Tak więc w tym przypadku chwila odmowy jest de facto jednocześnie chwilą, w której dana osoba dowiadyuje się o tym, że dokonano odmowy. I tu rozpoczyna się ten termin do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia na piśmie.

Z kolei w art. 83 termin liczony jest w różny sposób w zależności od sytuacji konkretnej osoby. Jeżeli to dotyczy osoby, której doręczono uzasadnienie odmowy, to jest oczywiste, że tak jak w k.p.c. liczy się termin do złożenia zażalenia od dnia, w którym doręczono to uzasadnienie czy, jak mówi się w k.p.c., postanowienie z uzasadnieniem. Druga część tego przepisu, zgodnie z którą termin liczy się od momentu dowiedzenia się o odmowie, de facto dotyczy osób, które niekoniecznie brały udział w czynności notarialnej. Bo wprowadzamy przepisy, między innymi w tym projekcie, na przykład dotyczące aktu poświadczenia dziedziczenia, wskazujące, że pewne osoby mogą nie brać udziału w danej czynności, a jedynie potem złożyć oświadczenie, jak w przypadku protokołu dziedziczenia, o tym, że wyrażają zgodę na sporządzenie protokołu tej treści. I trudno, żeby dla tych osób, które nie były obecne przy dokonywaniu czynności, liczyć termin od tej daty, w której nastąpiło doręczenie, bo ta osoba nigdy nie dostała uzasadnienia odmowy. Jej, żeby jednocześnie zachować jej prawa do zaskarżenia, dajemy inny początek biegu terminu: dzień, w którym dowiedziała się o odmowie. Oczywiście można zapytać, dlaczego nie dajemy jej dodatkowego terminu do złożenia najpierw wniosku o sporządzenie uzasadnienia. Robimy tak również ze względu na ekonomię procesową. Ten etap jest już zamknięty, notariusz sporządził uzasadnienie odmowy, ono istnieje i dlatego ona wkracza ze swoim kolejnym uprawnieniem procesowym. Ona od razu może zaskarżyć tę odmowę, ale już bez składania odrębnego wniosku o sporządzenie uzasadnienia. Takie jest uzasadnienie tego zróżnicowania terminów w art. 83, mimo że w art. 82 jest jeden termin.

Przewodniczący Piotr Zientarski:

Dziękuję bardzo.

Czy ktoś z państwa, gości chciałby zabrać głos? Nie.

Otwieram dyskusję senatorską.

Rozumiem, że jest akceptacja dla złożonej poprawki, a argumentacja pana sędziego przekonała, ażeby tych poprawek proponowanych przez Biuro Legislacyjne nie popierać. Nikt ich nie przejmuje, jak rozumiem.

W związku z tym przystępujemy do głosowania.

Kto jest za przyjęciem dzisiaj złożonej poprawki? (8)

Jednogłośnie za.

I teraz głosowanie nad całą ustawą wraz z przyjętą poprawką.

Kto jest za jej przyjęciem? (8)

Jednogłośnie za.

Sprawozdawca? Pan senator Matusiewicz.

Panie Senatorze, to jutro będzie jeden z pierwszych punktów posiedzenia.

Dziękuję.

Zamykam posiedzenie Komisji Ustawodawczej.

O 13.30 będzie wspólne posiedzenie z Komisją Praw Człowieka, Praworządności i Petycji dotyczące ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

(Koniec posiedzenia o godzinie 13 minut 24)

Kancelaria Senatu

Opracowanie:

Biuro Prac Senackich, Dział Stenogramów

Druk i łamanie: Biuro Informatyki, Dział Edycji i Poligrafii